

'Accountant moet geen curator willen

In Engeland speelt PwC zich flink in de kijker als curator in het faillissement van Lehman Brothers. Maar in Nederland moet de accountant niet meer willen zijn dan de bijrijder van de curator, vindt Jaap ten Wolde.

TEKST LEX VAN ALMELO | BEELD SIMONE VAN ES

Als de accountant al ooit was toegerust voor het ongedeelde curatorschap dan is hij dat naar mijn mening thans niet meer. (...) Het zou derhalve (...) noch voor de ontwikkeling van het curatorschap noch voor het aanzien van het accountantsberoep goed zijn als de accountant alleen achter het stuur de faillissementsweg op zou gaan. Wel als bijrijder: kaartlezer op het terrein van de bedrijfs-economie, financiële constructies, transacties en geldstromen, het boekhouden, de verslaglegging en verslaggeving, interne controle en control. (...) Na deze ontboezeming verwacht ik van de heren juristen een erkenning dat zij op bovengenoemde terreinen maar beter niet zelf de kaart moeten lezen en dat over moeten laten aan accountants."

Met deze woorden eiste Jaap ten Wolde eind 2008 in het *Tijdschrift voor Insolventierecht* (2008 nr. 7) een Oscar op voor de beste mannelijke bijrol in faillissementen.

COMPLEXER

U pleitte er in het verleden toch juist voor om vaker accountants aan te stellen als curator?

Ten Wolde: "Heb ik dat gedaan? Dan zal ik dat destijds als een aantrekkelijke markt

gezien hebben voor accountants. Maar dat was wel twintig jaar geleden. Sindsdien is de wereld een stuk juridischer geworden en aanzienlijk complexer. Curator zijn is een specialistisch vak. Ook binnen de juridische wereld. Er bestaat een speciale opleiding voor. En als curator begin je met kleine zaken en groei je langzaam door naar grotere faillissementen."

In Engeland ziet men er geen been in. Waarom zou het hier dan niet kunnen?

"Bij de Britten heeft het vak van curator zich in de loop der jaren vanuit de accountancy ontwikkeld. Daar hebben accountantskantoren aparte eenheden voor *business recovery*. Die beschikken over een mix van juridische en accountancy-competenties. In Nederland moet je dat nu niet alsnog vanaf de grond willen opbouwen. Maar advocaten zouden wel veel vaker een accountant moeten betrekken bij het faillissement."

Benoemt de rechter-commissaris in Nederland nooit een accountant tot curator?

"Zelden. Ik ken wel situaties waarin een accountant náást een advocaat is benoemd tot curator. Bijvoorbeeld bij het faillissement van Van der Hoop Bankiers en bij het faillissement van Icesave.

Bij dergelijke faillissementen zijn accountants die gespecialiseerd zijn in banken absoluut onmisbaar."

PERSOONSGERICHT ONDERZOEK

Heeft de accountant als bijrijder geen last van de strenge regels rond persoonsgericht onderzoek?

"Ja en de curator ook. Als de accountant zijn bevindingen rapporteert aan de curator, moet hij zich houden aan regels waar de curator niet blij van wordt. Regels die het rapporteren van voorlopige bevindingen en het intern rapporteren zonder wederhoor verbieden. Regels die ook weinig ruimte laten om te rapporteren als 'betrokkene' niet meewerkt.

Een curator zit niet graag lang te wachten op een rapport dat al geheel is afgerond en besproken met de gefailleerde, voordat hij het rapport heeft mogen zien. Een opdrachtgever wil vaak snel voorlopige bevindingen hebben. Dan kan hij eventueel besluiten de zaak dieper te laten onderzoeken of te laten rusten. Hij wil tijdig de juridische consequenties overzien en de gefailleerde niet te vroeg op de hoogte stellen van zijn bevindingen. In mijn artikel beschrijf ik hoe je aan die wensen tegemoet kunt komen. Maar dan moet je wel de moed hebben om in strijd met de richtlijn Persoonsgericht onderzoek te handelen. En je moet erop vertrouwen dat de tuchtrechter het handelen van de accountant niet toetst aan de letter van die vermaledijde richtlijn, maar aan de principes van zorgvuldigheid en professionaliteit."

WOEKERPOLISSEN

Bent u zelf wel eens bijrijder geweest van de curator?

zijn'

'Advocaten zouden wel veel vaker een accountant moeten betrekken bij het faillissement.'

Jaap ten Wolde

Jaap ten Wolde is in 2005 als partner gepensioneerd bij KPMG. Hij was daar oprichter van de eerste forensische accountantsafdeling en de eerste integriteitadviesafdeling in Nederland. Sinds 2005 is hij partner bij het Instituut voor Financieel Onderzoek (IFO) en directeur van het Bureau Integriteit Nederlandse Gemeenten (BING).

"Ja, uiteraard. Bij IFO, het Instituut voor Financieel Onderzoek, werken wij voor curatoren. Daar werken wij met vier partners en een kring van zo'n twintig ervaren deskundigen met prachtige CV's, die regelmatig meedoen aan opdrachten. Wij doen verschillende vormen van bijzonder, al dan niet financieel, onderzoek."

ZOALS VOOR CURATOREN ...

"Ja. Wij hebben bijvoorbeeld een 'eerste scan' ontwikkeld. Daarbij onderzoeken wij voor vijfduizend euro een aantal zaken van de insolvente onderneming. Hoe zag de begroting eruit? Heeft de directie voldaan aan de boekhoudplicht? Is de jaarrekening wel gedeponereerd? Voldoet de jaarrekening aan de regels van het jaarrekening recht? Verder geven wij

aan welke gebieden nader onderzocht zouden kunnen worden."

Het Instituut voor Financieel Onderzoek lag toch overhoop met het ministerie van Financiën, omdat het onderzoek naar de woekerpollissen niet goed zou zijn uitgevoerd?

"Klopt. Bos heeft ons hard aangepakt, omdat het hem politiek gezien goed uitkwam om ons onderzoek te stoppen. Wij hebben de zaak inmiddels bijgelegd en blijven op de *short list* van het ministerie staan. We hebben hierdoor wel naamsbekendheid gekregen."

Positief of negatief?

"Positief! De lezers van Het Financieele Dagblad, de Financiële Telegraaf en de verzekeringsvakbladen begrepen wel

dat het niet aan de kwaliteit van IFO lag."

BOODSCHAPPEN

Had dat onderzoek niet meer op de weg gelegen van de big four?

"Geen van die kantoren heeft op deze opdracht willen inschrijven. Zij controleren allemaal één of meer verzekeringsmaatschappijen. Als je zo'n onderzoek doet, ga je misschien iets constateren of concluderen waardoor de verzekeringsmaatschappij een veer moet laten. Daar heeft de boodschapper altijd last van."

Was het feitenonderzoek bij de Autoriteit Financiële Markten wél in goede handen? Die zal toch niet graag vaststellen dat het toezicht tekort is geschoten?

"Daar geef ik geen antwoord op." □